

TLAČOVÁ SPRÁVA

NCZI: Slováci vlni spotrebovali takmer 5 miliónov balení antibiotík

Bratislava, 20. 11. 2025

Dáta Národného centra zdravotníckych informácií (NCZI) ukazujú, že spotreba antibiotík na Slovensku mierne klesla, stále je však vysoká. V priemere užil každý Slovák v roku 2024 takmer jedno celé balenie. Veľkým problémom zostáva antimikrobiálna rezistencia, teda čoraz vyššia odolnosť baktérií voči antibiotikám.

Svetový týždeň povedomia o antimikrobiálnej rezistencii si tento rok pripomíname 18. až 24. novembra. Ide o mimoriadne dôležitú tému, na ktorú upozorňuje aj Svetová zdravotnícka organizácia (WHO). Podľa jej posledných zistení bola v roku 2023 **každá šiesta laboratórne potvrdená bakteriálna infekcia rezistentná na bežné antibiotiká**. Medzi rokmi 2018 a 2023 sa rezistencia zvýšila u viac ako 40 % monitorovaných kombinácií patogénov a antibiotík. WHO hovorí o vážnej rastúcej hrozbe pre verejné zdravie. Odhaduje, že odolnosť voči antibiotikám je najvyššia v regiónoch juhovýchodnej Ázie a východného Stredomoria, kde bola každá tretia hlásená infekcia rezistentná. Analýzy WHO ďalej ukazujú, že na viac ako 40 % baktérií *Escherichia coli* a viac ako 55 % *Klebsiella pneumoniae* na celom svete v súčasnosti nezaberajú cefalosporíny tretej generácie, ktoré sú liečbou prvej voľby pre tieto infekcie. V africkom regióne rezistencia dokonca presahuje 70 %.

Všeobecná lekárka pre dospelých MUDr. Jana Bendová, PhD., MPH, MBA, ktorá je vedeckou sekretárkou Slovenskej spoločnosti všeobecného praktického lekárstva, v praxi vidí, že prístup Slovákov k antibiotikám sa postupne mení a prispela k tomu aj pandémia COVID-19, počas ktorej sa k nim často dostávala informácia o **neúčinnosti antibiotík v prípade vírusových ochorení**. „*Ludia už lepšie rozumejú tomu, že antibiotiká nepomáhajú pri vírusových ochoreniach, ako sú nádcha či chrípka. Veľkú rolu okrem pandémie zohrali aj dlhoročné vzdelávacie kampane. Mladšie generácie sa menej dožadujú antibiotík a viac dôverujú vyšetreniam, napríklad CRP testu. Starší pacienti sú však často zvyknutí, že „antibiotiká vždy pomohli“, preto ich očakávajú častejšie. Tam je potrebná trpezlivá edukácia,*“ hovorí lekárka, ktorá sa občas stretáva s prípadmi, že predpísané antibiotiká pacientovi nezaberú. „*Môže ísť o nesprávne zvolený typ antibiotika, nedodržanie dávkovania alebo o rezistenciu baktérií, ktorá je dôsledkom ich častého a nevhodného používania v populácii. Preto je dôležité, aby antibiotikum bolo predpísané len vtedy, keď je naozaj potrebné, a aby pacient dodržal celý predpísaný režim, aj keď sa cíti lepšie,*“ pripomína zásady užívania antibiotík MUDr. Bendová.

Zo štatistík NCZI vyplýva, že kým v roku 2015 predpísali lekári slovenským pacientom 5,6 milióna balení antibiotík, počas pandémie v roku 2020 klesol počet na 3,4 milióna. V roku 2022 však spotreba antibiotík znova prudko stúpla na 5,4 milióna balení a odvtedy pomaly klesá. „**V roku 2024 spotreba**

Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI) je štátna príspevková organizácia zriadená Ministerstvom zdravotníctva SR. Cieľom NCZI je vďaka digitalizácii uľahčiť a zjednodušiť procesy pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

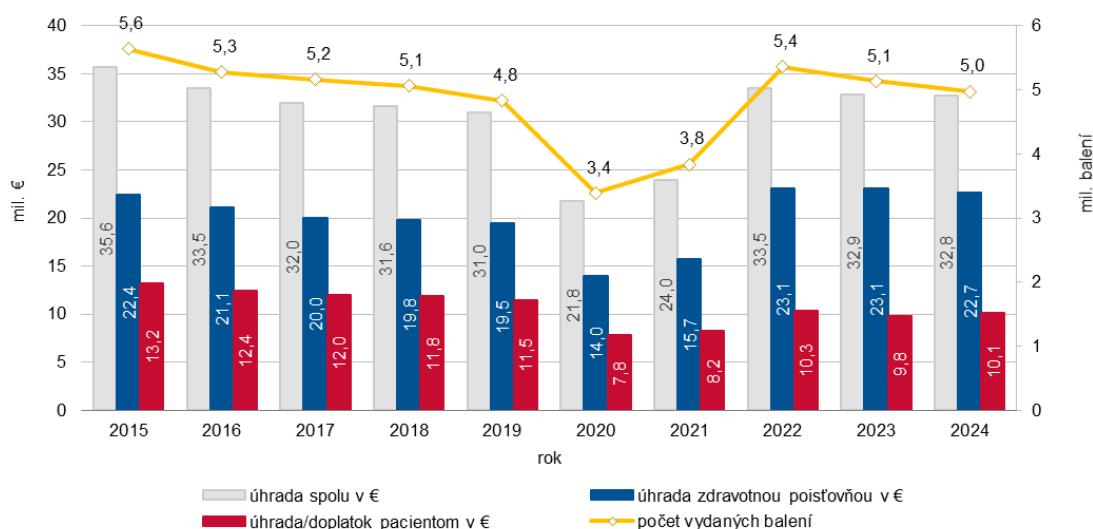
Kontaktné údaje:

Mgr. Alena Krčová, vedúca oddelenia komunikácie

Tel.: +421 902 671 045, mail: alena.krcova@nczisk.sk, web: www.nczisk.sk

antibiotík medziročne klesla o približne 3 percentá. Slováci spotrebovali bezmála 5 miliónov balení týchto liekov, pričom najčastejšie im lekári predpisovali širokospektrálne antibiotiká, ktoré sa využívajú najmä pri ochoreniach dýchacích či močových ciest,“ približuje hovorkyňa NCZI Alena Krčová. „Najčastejšie predpisujem antibiotiká pri bakteriálnych infekciách dýchacích ciest, napríklad zápal pľúc či angíny. Potrebne sú aj pri zápaloch močových ciest a kože,“ potvrdzuje štatistiku Jana Bendová a dodáva, že pred rozhodnutím o liečbe je vždy dôležité rozlíšiť, či ide o vírusovú alebo bakteriálnu infekciu. Lekárom v tom pomáhajú klinické príznaky a CRP testy, ktoré sú povinnou súčasťou všeobecných ambulancií pre deti a dospelých. „Občas sa stretávam aj s opačným extrémom, keď pacient odmieta antibiotiká, hoci sú jednoznačne potrebné. Vtedy vysvetľujem, že aj antibiotikum je liek, ktorý má svoje miesto, ak sa použije správne a včas,“ prízvukuje lekárka.

**Vývoj spotreby liekov ATC skupiny J01 Antibakteriálne látky na systémové použitie
vydaných na lekársky predpis a liekov so špeciálnym spôsobom úhrady „A“ a „AS“
hradených z VZP, 2015 – 2024**

Prečo je mikrobiálna rezistencia nebezpečná?

Antibiotiká sú jedným z najvýznamnejších objavov modernej medicíny. Pomáhajú liečiť život ohrozujúce bakteriálne ochorenia, ktoré boli kedysi smrteľné. Ich neodôvodnené užívanie však môže spôsobiť rezistenciu voči bakteriálnym infekciám. Podľa európskych údajov zomiera ročne až 35-tisíc Európanov ako priamy dôsledok infekcií odolných voči antibiotikám. Problémom je nielen pričasté predpisovanie týchto liekov, ale aj ich nesprávne užívanie. Typickým príkladom je tuberkulóza, pri ktorej predčasné ukončenie liečby vedie k nárastu rezistencie. Ďalšou komplikáciou je fakt, že antibiotiká nepôsobia len na baktérie, ktoré treba zlikvidovať, no aj na baktérie, ktoré sa bežne nachádzajú na koži alebo v našom tele. Aj tieto baktérie sa počas užívania antibiotík prispôbujú podmienkam, v ktorých žijú a robia všetko preto, aby prežili za každú cenu. Čím dlhšie sú vystavené pôsobeniu antibiotík, tým je pravdepodobnejšie, že si vytvoria odolnosť. Rezistentné baktérie oslabujú organizmus a môžu sa nekontrolovateľne šíriť, až nakoniec spôsobia infekcie aj u ľudí, ktorí neužívali žiadne antibiotiká.

Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI) je štátna príspevková organizácia zriadená Ministerstvom zdravotníctva SR. Cieľom NCZI je vďaka digitalizácii uľahčiť a zjednodušiť procesy pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

Kontaktné údaje:

Mgr. Alena Krčová, vedúca oddelenia komunikácie

Tel.: +421 902 671 045, mail: alena.krcova@nczisk.sk, web: www.nczisk.sk

Spotrebu antibiotík môžeme znížiť aj tak, že sa budeme snažiť predchádzať ochoreniam. **Tu je niekoľko tipov na podporu imunity od doktorky Jany Bendovej:**

- Dostatok spánku je základ. Počas spánku sa celé telo regeneruje a čas na regeneráciu potrebujú aj biele krvinky, ktoré sú zodpovedné za našu imunitu.
- Primerané obliekanie znamená, že menej je viac. Príkladom nám môžu byť Angličania, podľa ktorých „výchova chladom“ neznamená, že rodič svoje deti nemiluje. Naopak, nie je to zlý prístup. Odporúčam chodiť von každý deň a za každého počasia. A hýbať sa, nielen počas zimy, ale po celý rok. Pohyb na čerstvom vzduchu pomáha udržiavať imunitu v dobrej forme.
- Otužovanie je nielen počas chrípkového obdobia veľmi prospešné. Pre začiatok postačí sprchovanie lýtok vlažnou vodou, postupne môžete prejsť na celé telo a znižovať teplotu vody.
- Priveľa cukru, polotovarov, chemických farbív a konzervantov v strave devastuje imunitný systém. Zdravá strava znamená hlavne veľa čerstvého ovocia a zeleniny, dostatok vlákniny a málo tukov. Alkohol podobne ako cukor znižuje funkciu imunitného systému.
- Vitamíny určite nestačí doplniť len jednorazovo – až vtedy, keď cítite, že už na vás niečo „lezie“. Dokonalým ochrancom nášho zdravia je vitamín C, najlepšie vo forme čerstvého ovocia (pomaranče, jablká, citróny, mandarínky, kiwi). Každý deň si doprajte vitamínovú bombu vo forme pohára šťavy z jedného vytlačeného citróna osladeného lyžičkou medu. Rovnako cesnak obsahuje látky, ktoré podporujú imunitný systém a bojujú so zápalmi v tele.
- Stres (najmä dlhodobý) ruje imunitný systém. Produkujú sa pri ňom hormóny – kortikoidy a je dokázané, že kortikoidy potláčajú imunitu (v medicíne sa používajú na potlačenie zápalu).
- Vykašlite sa na fajčenie.
- Dodržiavajte pravidlá, ktoré ste sa naučili počas pandémie: umývanie rúk, vetranie miestností (triedy, izby), vyhýbanie sa ľuďom, ktorí kašľú a kýchajú, nosenie respirátorov v zdravotníckych zariadeniach a na miestach, kde sa pohybuje veľa ľudí.

Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI) je štátna príspevková organizácia zriadená Ministerstvom zdravotníctva SR. Cieľom NCZI je vďaka digitalizácii uľahčiť a zjednodušiť procesy pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

Kontaktné údaje:

Mgr. Alena Krčová, vedúca oddelenia komunikácie

Tel.: +421 902 671 045, mail: alena.krcova@nczisk.sk, web: www.nczisk.sk